קרח ג

א. אין סוף פון דער פרשה, וואו די תורה רעכנט אויס די מתנות כהונה וואָס מ׳גיט צו די כהנים[1], שטייט נאָכ־דעם אין פסוק[2] „ויאמר ה׳ אל אהרן בארצם לא תנחל וחלק לא יהי׳ לך בתוכם אני חלקך ונחלתך בתוך בני ישראל״.

דערנאָך — הויבט זיך אָן אַ באַזונ־דער פרשה[3] „ולבני לוי הנה נתתי כל מעשר בישראל לנחלה גו״ און אין די פסוקים בנוגע ללויים שטייט ניט דער לשון „אני חלקך ונחלתך״, עס שטייט נאָר „בתוך בני ישראל לא ינחלו נחלה״[4].

דער טעם, לכאורה, פאַרוואָס רש״י שטעלט זיך ניט אַפּ אויף דעם חילוק צווישן די פסוקים הנ״ל איז, ווייל דאָס איז מובן מעצמו, ע״פ פשוטו של מקרא[5]:

פון תוכן הכתובים בפרשתנו איז קלאָר, אַז מתנות כהונה זיינען ענינים וואָס בעצם באַלאַנגען זיי „לה״ און דער אויבערשטער גיט זיי צו די כהנים — ווי עס שטייט גלייך בתחילת הפרשה[6] „ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומותי לכל . . לך נתתים גו״. און ס׳איז מפורש אין די פסוקים, אַז ניט נאָר קדשי קדשים[7] וואָס די כהנים באַקומען, נאָר אויך קק״ל[8], און אויך „כל חלב יצהר גו׳ ראשיתם אשר יתנו לה׳ לך נתתים, בכורי כל אשר בארצם אשר יביאו לה׳ לך יהי״[9] (ועד״ז ביי די אַנדערע זאַכן וואָס כהנים באַקומען[10], ווי דער פסוק פירט אויס (נאָכאַמאָל) ביים סוף (— כללהי״) פון דער פרשה: „כל תרומת הקדשים אשר ירימו בני ישראל לה׳ נתתי לך גו״[12]) — וכלשון הש״ס[13] „מתנות כהונה (ד)כי קא זכו משלחן גבוה קא זכו״[14].

משא״כ בנוגע די מעשרות וואָס לויים באַקומען זאָגט די תורה[15], אַז דאָס איז „חלף עבודתם[16] אשר הם עובדים את עבודת אהל מועד״ און ניט באופן אַז „משלחן גבוה קא זכו״[17].

---

1) יח, ח ואילך.
2) שם, כ.
3) שם, כא (ואילך).
4) שם, כג. כד.
5) וכמ״ש באוה״ח עה״פ — שם, כד.
6) שם, ח.
7) שם, ט־י.
8) שם, יא (ובפרש״י שם). טו. ועוד.
9) שם, יב־יג.
10) ראה פרש״י שם, ט: אשר ישיבו לי — זה גזל הגר. ובפרש״י נשא (ה, ח) „קנאו השם ונתנו לכהן״.
11) ראה פרש״י שם, יט.
12) שם.
13) ב״ק יג, רע״א. שם יב, ב. וש״נ.
14) וראה רמב״ם הל׳ תרומות (פי״ב הי״ט) לגבי תרומות (וראה גם יד רמ״ה סנהדרין קיב, א). ובספרי פרשתנו (יח, כא) „כל מצות כהונה קנאו לשם [השם] ונתנו לכהונה כו״. ושם לפנ״ז (שם, כ) „על שולחני אתה אוכל ועל שולחני אתה שותה וכ״א כו״. וראה שו״ת הרשב״א (ח״א סי״ח) ועוד, דאין מברכין על מת״כ משום דמשולחן גבוה קא זכו. וראה לקו״ש חי״ח ע׳ 223 ואילך. וש״נ.
15) פרשתנו שם, כא.
16) שעובדים במקום בנ״י, כי „נתונים המה לו מאת בנ״י״ לתכלית זו (במדבר ג, ח־ט). וראה לקמן ס״ה.
17) וראה גם פרש״י שהובא לקמן ס״ה. וכ״ה לדעת ר׳ יאשי׳ בספרי שם, דכ״ד מתנות כהונה קנאו השם ונתנו לכהונה וזו (בלוים) חלף עבודתם. ולר׳ יונתן גם בלוים קנאה השם ונתנה ללוים — ראה מפרשי הספרי — רבינו הלל, תולדות אדם, ספרי דבי רב. וראה הערה 61.

און דאָס וואָס דער פסוק[18] זאָגט: כי את מעשר בני ישראל אשר ירימו לה' תרומה נתתי ללוים לנחלה, י"ל אַז ס'איז פֿאַרשטאַנדיק פון פרש"י — „הכתוב קראו תרומה עד שיפריש ממנו תרומת מעשר" — אַז דאָס וואָס די תורה רופט עס אָן „אשר ירימו לה' תרומה" איז ניט מצד דעם מעשר גופא, נאָר צוליב דעם חלק פון „תרומת מעשר" וואָס געפינט זיך (נאָך) אינעם מעשר, וועלכן מ'דאַרף געבן צום כהן.

ועפ"ז איז אויך פֿאַרשטאַנדיק אַז דער לשון הכתוב[15] „ולבני לוי הנה נתתי כל מעשר בישראל לנחלה חלף עבודתם גו", מיינט ניט צו זאָגן אַז די עצם נתינה קומט (פון דעם וואָס אידן גיבן דעם אויבערשטן ובמילא איז דערנאָך) „משולחן גבוה (קא זכו)", נאָר „נתתי . . לנחלה" צו די לויים — די נתינה צו די לויים איז מלכתחילה באופן של „נחלה", ווי עס שטייט אויך אין די שפּעטער־דיקע פסוקים[19] „נתתי ללוים לנחלה" „כי תקחו מאת בני ישראל את המעשר אשר נתתי לכם מאתם בנחלתכם".

און דעריבער זעט מען, אַז בנוגע לכהנים שטייט „אני חלקך ונחלתך", זיי באַקומען דעם אויבערשטנ'ס חלק ונחלה — משא"כ ביי די לויים שטייט ניט „אני חלקך ונחלתך" — דאָס וואָס זיי באַ־קומען איז ניט אַלס „חלק ה'"[20], נאָר ווי אַ טייל וואָס אידן שיידן אפֿ, „חלף עבו־דתם" (כנ"ל). און ווי עס שטייט אויך שפּעטער אין פסוק[21] „ואכלתם אותו בכל מקום אתם וביתכם כי שכר הוא לכם חלף עבודתכם באהל מועד".

ב. מען דאַרף אַבער פֿאַרשטיין דעם המשך וסיום הכתוב בשייכות צו כהנים „אני חלקך ונחלתך בתוך בני ישראל" [ולאידך, בנוגע די לויים שטייט אין פסוק (צוויי מאָל) אַ פֿאַרקערטע הדגשה: „בתוך בני ישראל לא ינחלו נחלה"].

דער אור החיים[22] איז מסביר אַז מיט „אני חלקך ונחלתך גו" איז כוונת הכתוב צו זאָגן — דאָס וואָס איז „מיוחד לי"; „אני נחלתך" איז עס „בתוך בני ישראל" — „שאין לך דבר בעם ישראל שאין להקב"ה חלק עמהם ונוטלו הכהן בתבואות הארץ בפירות האילן בלחם בבשר ביין בשמן ושאר הכ"ד מתנות".

דאָס איז אַבער דורש ביאור נוסף: וואָס איז נוגע דאָ די הדגשה אַז די מתנות כהונה זיינען „בתוך בני ישראל"? אדרבה, די מתנות כהונה בפרשתנו איז דאָך עיקר תוכנן, אַז זיי זיינען זאָכן וואָס דער אויבערשטער ג'ט[23] צו די כהנים: און דאָס איז דאָך דער טעם אויף דער סמיכות פון פרשת מתנות כהונה צו מח־לוקת קרח, להשמיענו אַז דער אויבער־שטער האָט געגעבן „כ"ד מתנות כהונה בברית מלח עולם"[24] — וואָס איז נוגע דאָ די הוספה אַז דאָס איז „בתוך בנ"י"?

ג. אויך דאַרף מען פֿאַרשטיין: אין פ' עקב, וואו עס רעדט זיך וועגן גאַנץ שבט לוי — „בעת ההיא הבדיל ה' את שבט הלוי גו"[25] — שטייט אין פסוק[26] „על כן לא היי' ללוי חלק ונחלה עם אחיו ה' הוא נחלתו", אַז אויך ביי לויים איז

18) שם, כד.
19) שם, שם, כו.
20) ל' האוה"ח שבהערה 5.
21) שם, לא ובאוה"ח שם.
22) בפסוק כ.
23) וא"כ „בתוך בנ"י" ה"ז מיעוטא, וכאילו כתוב „אף שהם בתוך בנ"י".
24) ל' רש"י בתחלת הענין — שם, ח.
25) י, ח.
26) שם, ט.

„ה' הוא נחלתו", און ווי רש"י טייטשט „נוטל פרס מזומן מבית המלך". און אזוי שטייט אויך אין פ' שופטים[27] „ה' הוא נחלתו" בנוגע „כהנים הלוים כל שבט לוי"[28].

לויט פרש"י יש לומר, אז די פסוקים (סיי אין פ' עקב און סיי אין פ' שופטים) ריידן וועגן כהנים: אויפן פסוק „על כן לא היה' ללוי חלק ונחלה עם אחיו" איז רש"י מפרש „לפי שהובדלו לעבודת מזבח ואינן פנויין לחרוש ולזרוע", וואס „הובדלו לעבודת מזבח" איז אן ענין וואס איז שייך צו כהנים. ועד"ז בפ' שופטים, איז התחלת הכתוב „לא יהי' לכהנים הלוים" מיינט לויט פרש"י „הכהנים שיצאו משבט לוי"

(ווי ער טייטשט אפ מיט עטלעכע פסוקים פריער[29], וואס פון דעם איז פארשטאנדיק, אז דער לשון „הכהנים הלוים" וואס שטייט אין די אלע אנדערע ערטער, מיינט אויך „הכהנים שיצאו משבט לוי", און רש"י דארף עס ניט מפרש זיין נאכאמאל).

און דער המשך הלשון „כל שבט לוי" איז רש"י מפרש: „בין תמימין בין בעלי מומין", ד.ה. דער פסוק איז דא ניט כולל גאנץ שבט לוי, נאר „בין תמימין בין בעלי מומין" צווישן די כהנים.

און ווי דער תרגום יונתן טייטשט בפ' שופטים[30], אז די פסוקים רעדן וועגן כהנים.

אבער פון דעם וואס די תורה זאגט דאך אין ביידע ערטער דעם לשון „שבט לוי" — „בעת ההיא הבדיל ה' את שבט הלוי", „כל שבט לוי" [און אין ביידע פרשיות שטייען ענינים בשייכות צו לוים: בפ' עקב — „לשאת את ארון ברית ה'", טייטשט רש"י „הלוים", ובפ' שופטים „אשי ה' ונחלתו יאכלון" — אלו קדשי הגבול תרומות ומעשרות] — איז מובן, אז כאטש בעיקרו ווערן דא גע־מיינט די כהנים, זיינען אבער אין דעם כלול אויך לויים.

וצריך ביאור: וואס איז דער טעם החילוק והשינוי וואס איז מודגש אין די פסוקים בפרשתנו, אז ביי כהנים שטייט „אני חלקך ונחלתך בתוך בני ישראל" משא"כ בנוגע הלויים?

ד. נאך אן ענין הצריך ביאור: דער רמב"ם — אין דרך (און לויט) ההלכה — איז מפרש אז די פסוקים בפרשתנו און אין פ' שופטים באציען זיך צו גאנץ שבט לוי. וז"ל[31]: כל שבט לוי מוזהרין שלא ינחלו בארץ כנען כו' שנאמר לא יהי' לכהנים הלוים כל שבט לוי . . בארצם לא תנחל כו', ובהמשך לזה זאגט ער[32] „ולמה לא זכה לוי בנחלת א"י כו' מפני שהובדל כו' והוא ב"ה זוכה להם שנאמר אני חלקך ונחלתך".

ס'איז טאקע פשוט, אז מ'קען ניט פרענגן אויפן רמב"ם פון פשטות הכתו־בים, אבער דאך איז יש לעיין, וואס איז דער חילוק צווישן דעת רש"י (לויט פשטות הכתובים) און דעת הרמב"ם (וע"פ הלכה).

ה. ויש לומר ההסברה בזה, בהקדם — אז דער חילוק צווישן כהנים און לויים, קען מען לערנען אויף צוויי אופנים:

א) ביידע סיי לויים און סיי כהנים, טיילן זיך אויס (זיינען העכער) פון אלע

27) יח, ב.
28) שם, א.
29) יז, ט.
30) יח, א־ב.

31) הל' שמיטה ויובל פי"ג ה"י.
32) שם הי"ב.

אידן איז איין דעמזעלבן אופן בכללות — זיי זיינען מובדל ומופרש פון כלל ישראל, נאָר אין דעם גופא זיינען כהנים מער מובדל לה' ווי די לויים.

ב) כהנים און לויים זיינען צוויי באַזונ־דערע גדרים אין דער הבדלה לה'.

און די הסברה בזה:

די אויסגעטיילטקייט פון די כהנים איז געזאָגט געווָארן בר"פ תצוה[33] „ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך וגו'" צוזאַמען ובהמשך מיט מלאכת המשכן; משא"כ דאָס וואָס די לויים זיינען מובדל לעבודת המשכן שטייט אין דער תורה צום ערשטן מאָל אין פ' במדבר[34], נאָך הקמת המשכן, און אויך — דער ציווי איז געווען[35]: הקרב את מטה לוי והעמדת אותו לפני אהרן הכהן ושרתו אותו[36].

קומט אויס, אַז לויט פשטות הכתובים איז פאַראַן אַ חילוק עיקרי אין דעם גדר השירות צווישן כהנים און לויים:

כהנים, וואָס לשון כהונה איז שירות[37], זיינען אויסגעקליבן געווָארן אַלס משרתים פון אויבערשטן אין משכן, „לכהנו לי"[38]; „לקדשו לכהנו לי"[39].

משא"כ לויים זיינען ניט אין דעם גדר פון משרתי ה' באופן ישר, נאָר „ושרתו אותו", „מסייעין"[40] להכהנים — „זו היא השירות"[40]. נאָכמער: אַלע זייערע עבודות אין משכן, אויך די וואָס בגלוי האָט מען ניט געזען וויי זיי זיינען אַ סיוע להכהנים, ווערן געפרופן „משמרת בני ישראל"[41], ופרש"י „שכולן היו זקוקין לצרכי המקדש אלא שהלוים באים תחתיהם בשליחותם לפיכך לוקחים מהם המעשרות בשכרן" — זיי זיינען געווען ע"ד ווי געדונגענע שלוחים פון בני ישראל[42].

בסגנון אחר: לויט פרש"י בפשוטו של מקרא קומט אויס, אַז די כהנים האָט דער אויבערשטער מבדיל געווען באופן אַז ער האָט זיי באַשטימט פאַר זיינע משרתים: לויים האָט דער אויבער־שטער אויסגעטיילט אויף דעם אַז אידן זאָלן זיי דינגען — „שיהיו ישראל שוכרין אותן לשירות שלי"[43].

דער רמב"ם אַבער זאָגט אין הל' כלי המקדש[44] „זרע לוי כולו מובדל לעבודת המקדש שנאמר[25] בעת ההיא הבדיל ה' את שבט הלוי", דערנאָך, אין אַ באַזונ־דער פרק, זאָגט דער רמב"ם[45] „הכהנים הובדלו מכלל הלוים לעבודת הקרבנות שנאמר[46] ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים". ד.ה. אַז שיטת הרמב"ם איז ווי דער ערשטער אופן הנ"ל: די זעלבע

33) כח, א.
34) א, נ ואילך. ג, ו ואילך.
35) ג, ו.
36) משא"כ הפסוקים שלפנ"ז (שם א, נ ואילך) אינם הפרשה דעבודת הלוים כ"א פרט במנין הלוים, כהתחלת הפרשה (א, מט) „אך את מטה לוי לא תפקד ואת ראשם גו". ולהעיר דגם הציווים שנאמרו שם מדובר (בעיקר) ע"ד נשיאת המשכן, הורדת והקמת המשכן, חניית הלוים סביב לאהל מועד, שכ"ז הוי רק במשכן ולא מצות לדורות.
37) רש"י תצוה כח, ג. וראה פרש"י ויגש מו, כב. וראה לקו"ש חי"ח ע' 19 ואילך.
38) תצוה שם, א־ד.
39) תצוה שם, ג.
40) רש"י במדבר ג, ו.
41) שם, ח.
42) וראה בארוכה לקו"ש חי"ג ע' 12 ואילך שזהו ב' ענינים בעבודת הלוים, עבודה החיובית ועבודה בשמירה — שלילית. ע"ש בארוכה.
43) רש"י במדבר שם, יב.
44) רפ"ג.
45) רפ"ד.
46) דה"א כג, יג.

הבדלה באַ ביידן, דער חילוק איז נאָר צי לעבודת המקדש, אָדער לעבודת הקרבנות.

ו. ע"פ זה, איז דער חילוק צווישן דעת רש"י (בפשש"מ) מיט דעת הרמב"ם בספרו היד (להלכה) — בשתים:

א) לדעת רש"י איז אין תורה פאַראַן אַ באַזונדער הבדלה והקרבה לה' פון כהנים מתוך בני ישראל — ניט פאַרבונדן מיט זייער הבדלה אַלס שבט לוי: משא"כ לדעת הרמב"ם (בהלכה) איז פריער דאָ די הבדלה כללית פון גאַנצן שבט לוי (כולל די כהנים) און (דערנאָך — אין דעם גופא) "הכהנים הובדלו מכלל הלוים"[47].

ב) לדעת רש"י זיינען עס צוויי באַזונדערע גדרים (סוגים) אין שירות: ביי אַ כהן איז דער ענין השירות אַ דבר עצמי (אין עם), דאָס איז שמו — "כהן" לשון שירות און — שירות לה'; ביי אַ לוי אָבער איז זיין שירות ניט (דירעקט) לה', נאָר שירות וטפל (ווילוו אליך) צו כהנים, און — דער שירות שבו איז ניט אַן ענין עצמי, נאָר ער איז אַ מענש וואָס מ'האָט אים געדונגען.

משא"כ לדעת הרמב"ם זיינען ביידע אין דעם זעלבן כללות'דיקן גדר פון שירות[48], און דער חילוק ביניהם איז נאָר וואָס "זרע לוי (איז) כולו מובדל לעבודת המקדש" בכלל, און "הכהנים הובדלו מכלל הלוים לעבודת הקרבנות"[49].

ז. דערפון איז פאַרשטאַנדיק בפרשתנו, אַז נאָך דער מחלוקת קרח, ווען ס'איז געווען אַן ערעור על הכהונה[50] און ס'האָט געדאַרפט ווידער איינגעשטעלט ווערן דער סדר הכהונה והלוי', איז אין דעם אויך פאַראַן אַ חילוק בין שיטת רש"י והרמב"ם:

לדעת רש"י (בפשוטו של מקרא), איז דאָס איינגעשטעלט געווארן אין זעלבן אופן ווי פריער: צו די כהנים איז געווען די אזהרה "אתה ובניך גו' תשאו את עון כהונתכם" ("שאינה מסורה ללוים, ותזהירו הלוים השוגגים שלא יגעו אליכם בעבודתכם"), און בנוגע די לויים — "וגם[51] את אחיך מטה לוי . . הקרב אתך וילוו עליך וישרתוך"[52] (ועד"ז ווערן אין די פסוקים בהמשך הפרשה אויסגערעכנט בפרטיות די חילוקי עבודות פון די כהנים און די לויים, אַז "אל כלי הקודש ואל המזבח לא יקרבו ולא ימותו גם הם גם אתם" נאָר "ונלוו (הלויים) עליך"[53]).

משא"כ לדעת הרמב"ם לערנט מען אַפ פון די פסוקים אַז "כשם[54] שהלוים

---

47) להעיר מהשקו"ט האם יש בכהן מקדושת לוי. ולכאורה י"ל שזה שייך לפלוגתת רש"י והרמב"ם שבפנים. וראה חקרי לב או"ח סי' לה. ולקמן בפנים. ואכ"מ.

ולהעיר מצפע"נ מהד"ת בסופה (ע' 182) ובכ"מ, שמבאר דפליגי גמ' דידן וירושלמי אם כהן שנעשה חלל אם יש עליו שם לוי. וראה צפע"נ עה"ת פרשתנו יח, כא. וש"נ.

48) ולהעיר משו"ע אדה"ז או"ח סקכ"ח ס"י (וש"נ) דמה שנוהגים שהלוי יצוק מים על ידי הכהנים כדי שהכהנים יוסיפו קדושה על קדושתם. וראה שם סי"א בלוי ת"ח וכהן ע"ה "ואין בזה איסור משום זלזול תורתו כיון שאינו משרת את הכהנים דרך חק ומשפט כהונה אלא מתכוין להוסיף קדושה כו'".

49) בכללות החילוק בין כהן ולוי — ראה בסגנון אחר לקו"ש חי"ח ע' 192 ואילך. חי"ט ע' 316 ואילך. ועוד.

50) לשון רש"י פרשתנו יח, ח.

51) זה על הכהן לעשות.

52) יח, א-ב ובפרש"י.

53) ג-ד. ע"ש בפרש"י.

54) שם פ"ג ה"י.

מוזהרין שלא לעבוד עבודת הכהנים[55] כך הכהנים מוזהרין שלא לעבוד עבודת הלוים שנאמר[56] גם הם גם אתם". ווארום כאטש די כהנים זיינען לכת־חילה געווארן אויסגעטיילט צוזאמען מיטן גאנצן שבט לוי, וויבאלד אבער אז מ'האט זיי מבדיל געווען בהבדלה מיו־חדת אויך פון כלל הלויים, טארן זיי ניט טאן עבודת הלוים.

[דאס איז אבער נאר לדעת הרמב"ם אז ביידע זיינען א גדר שירות; משא"כ לדעת רש"י (בפשש"מ) י"ל אז מען גע־פינט ניט אז כהנים זאלן זיין מוזהר לעבוד עבודת הלוים[57], ווייל דאס איז ניט אין דעם גדר, דער שם שירות ביי לויים איז לגמרי אן אנדער גדר (וע"ד לשון הגמרא[58] "דלאו מינה[59] לא מחריב בה"[60]).

ח. ועפ"ז מובן אז לשיטתייהו אזלי אין דעם המשך הפרשה פון מתנות כהונה, וואו די תורה פירט אויס בנוגע כהונה אז דאס איז "ברית מלח עולם":

לדעת רש"י (בפשש"מ) איז דער ענין "אני חלקך ונחלתך" געזאגט געווארן נאר צו כהנים, ווארום היות אז ענינם איז שירות לה', דערפאר איז בהתאם לזה אויך ביי די מתנות, זיי באקומען דאס אינעם אופן פון "אני חלקך גו" — "משלחן גבוה קא זכו".

משא"כ די לויים, וועלכע זיינען אין גדר פון (ניט "משרתי ה'" ממש, נאר) "וילוו עליך וישרתוך" און שלוחים מאת בנ"י, דערפאר זיינען אויך זייערע מתנות אין סוג פון (ניט "אני חלקך ונחלתך" נאר) מעשר "חלף עבודתם"[61].

לדעת הרמב"ם אבער, אז כהנים און לויים זיינען ביידע צוזאמען מובדל לעבודה — מלכתחילה איז "זרע לוי כולו מובדל" (און דערנאך ערשט "הכהנים הובדלו מכלל הלוים") —

— אויך די לויים זיינען אין גדר פון שירות לה', ובמילא זיינען אויך זיי נכלל אין "אני חלקך ונחלתך".

ט. עפ"ז איז אויך מובן בנוגע צו די פרשיות אין משנה תורה (בפ' עקב און שופטים), אז דער חילוק צווישן רש"י און דעם רמב"ם, איז בהתאם לפירושם פריער:

---

55) וי"ל שיש חילוק עקרי בין אזהרה זו לאזהרת שוער שלא ישיר כו' בלוים גופא (ערכין יא, ב. ספרי פרשתנו יח, יג. רמב"ם שם פ"ג ה"י) — ומהם: א) עבודות דכהנים או דלוים — אחד בעבודת הב' זר (ואולי י"ל דעד"ז הוא הישראל שבמעמד)* — משא"כ שוער ומשורר דרק אסור (לא מטעם זרות). ב) החפצא אחרת — מקדש או קרבן. ועוד. ולהעיר מצפע"נ (המלוקט) על ס' עבודה שם. ואכ"מ.

56) פרשתנו שם, ג.

57) וראה חקרי לב שם בתחלתו.

58) זבחים ג, א ובפרש"י שם. שם, ב.

59) משא"כ בשוער ומשורר (הערה 55) את"ל דגם עפפש"מ — אסור.

60) להעיר (ע"ד ההלכה) ממנ"ח (מצוה שפט) דאזהרה זו שלא יתעסקו הלוים בעבודת כהנים וכן להיפך "אינו רק בשני המשפחות כהנים ולוים כו' אבל ישראלים אינם בכלל באזהרה זו וישראל ששורר או שוער לא מצינו איסור כלל". וצע"ג הרי ישראל ששורר או שוער ה"ה זר ובמיתה וכו'. וכמפורש בערכין שם (ובפרש"י שם).

---

*) ולהעיר מהשקו"ט במנ"ח מצוה שפט (הובא לקמן הערה 60).

61) להעיר דגם להדיעות ע"ד ההלכה דגם בכהנים הוי "חלף עבודתם" (ראה אור זרוע ח"א סקי"ג. ועוד) — שאני כהנים מלויים, דבלויים ה"ז מה שישראל שוכרים אותם ונותנים להם מעשר חלף עבודתם, כלשון רש"י בפ' במדבר (כנ"ל בפנים ס"ה); משא"כ בכהנים ה"ז מה שהקב"ה נותן להם חלף עבודתם לה'. וראה לשון רש"י ערכין לד, א ד"ה הכא ברשותו. וראה יד אפרים יו"ד סי' סא ס"ט. שו"ת בית יצחק סי"ג אות יד. ועוד. ואכ"מ.

לדעת הרמב"ם, זיינען אויך די לויים נכלל אין דער פרשה פון „בעת ההיא הבדיל ה' את שבט הלוי" שבפ' עקב, און „לא יהי' לכהנים הלוים כל שבט לוי" שבפ' שופטים[62], וואָרום די הבדלה לה' איז כולל דעם גאַנצן שבט לוי.

אָבער לויט פרש"י (בפשוטו של מקרא), וויבאַלד אַז במקומו (אין פ' במדבר און בפרשתנו) איז קלאָר (בפשש"מ) אַז ס'איז אַ חילוק צווישן דעם גדר שירות פון כהנים און לויים, איז ניט מסתבר אַז (אין די פסוקים הנ"ל: „בעת ההיא גו'" און „לא יהי' לכהנים גו'") אין משנה תורה (וואָס כשמו כן הוא — ענינים וואָס משה רבינו האָט איבערגע'חזר'ט צו אידן) — זאָל תורה זאָגן אַ נייעם גדר אין כהנים ולויים, לערנט רש"י אַז דאָס רעדט זיך באופן כללי, און „ה' הוא נחלתו" רעדט זיך בעיקר וועגן כהנים.

[ועוד י"ל, אַז לויט רש"י זיינען די צוויי פסוקים בפ' עקב — באַזונדערע ענינים:

„בעת ההיא הבדיל ה' את שבט הלוי לשאת את ארון ברית ה' לעמוד לפני ה' לשרתו ולברך בשמו עד היום הזה" — דאָס וואָס די תורה איז מצרף צוזאַמען די לויים וועלכע זיינען נושאי ארון ברית ה' און די כהנים — „לעמוד לפני ה' לשרתו ולברך בשמו" איז ווייל דאָ רעדט זיך ניט וועגן עצם שירות פון די כהנים, ומהאי טעמא יומתק[63] פרש"י אין דעם ערשטן פסוק אַז „לעמוד לפני ה' לשרתו ולברך בשמו" מיינט „נשיאת כפים"[64], ניט זייער שירות ועבודה במקדש וועלכע איז עיקר ענינם.

און דעם צווייטן פסוק „על כן לא היי' ללוי חלק ונחלה עם אחיו ה' הוא נחלתו כאשר דבר ה'" איז רש"י מפרש, אַז דאָס איז אַן ענין בפ"ע: „לפי שהובדלו לעבודת מזבח", וואָס דאָס איז דער עיקר שירות פון כהונה — און דער־פאַר ווערט דאָ געזאָגט: ה' הוא נחלתו[65] — „נוטל פרס מזומן מבית המלך"].

יו"ד. ע"פ כל זה יש לבאר לפרש"י דעם חילוק צווישן כהנים ולויים שב־פרשתנו, וואָס ביי כהנים שטייט „אני חלקך ונחלתך בתוך בני ישראל", משא"כ ביי לויים שטייט (הפכו, לכאורה) „בתוך בני ישראל לא ינחלו נחלה" — אין דעם באַשטייט דער חילוק צווישן די נחלה פון די כהנים און די נחלה פון די לויים:

די נחלה פון די כהנים איז „בתוך בני ישראל" — צוזאַמען (אין דעם זעלבן אופן) ווי אידן האָבן אַ נחלה: כשם ווי דער אויבערשטער האָט געגעבן אידן, צו אידן אַ נחלה — ארץ ישראל, עד"ז האָט דער אויבערשטער געגעבן אַ חלק

---

62) ראה רמב"ם שם ה"ב (מערכין יא, א) „שנאמר (שופטים יח, ז) ושרת בשם ה' אלקיו ככל אחיו הלוים, אי זהו שירות שהוא בשם ה' הוי אומר זו שירה". אבל בפרש"י שופטים שם (ו־ז. מספרי עה"פ) דקאי על כהן ולא לוי ד„יצאו לויים שאין ראוין לשירות".

63) אע"פ שבלאה"כ מוכרח מדכתיב „ולברך בשמו". אבל ראה הערה הבאה.

64) שמזה שרש"י העתיק בהד"ה לא רק התיבות „ולברך בשמו" אלא גם „לעמוד לפני ה' לשרתו" משמע, דמפרש גם תיבות אלו על נשיאת כפים (או, דהעיקר כאן הוא נשיאת כפים). ועצ"ע.

65) אלא די"ל, שמכיון שעל הלויים נאמר „ושרתו אותו" שהם מסייעים להכהנים — בעבודת המזבח, לכן בכללות הרי גם הלויים נכללים בפסוק הנ'. „ע"כ לא היי' ללוי גו' ה' הוא נחלתו". אלא שהכתוב מסיים „כאשר דבר ה"א לו", והכוונה לכאורה להפסוק שבפרשתנו בנוגע לכהנים. וצ"ע למה לא פירש זה רש"י על פסוק זה (בפ' עקב), כ"א לאחרי זה בפ' שופטים יח, ב (בסופו).

ונחלה צו די כהנים „כל תרומות הקדשים אשר ירימו בני ישראל לה׳"[66];

משא"כ די לויים האָבן ניט באַקומען אַ נחלה (באופן ישר) פון דעם אויבערשטן — ווי די אידן האָבן באַקומען אַ נחלה, ארץ ישראל — נאָר דער אויבערשטער האָט געהייסן אַז אידן זאָלן געבן בני לוי שכר, „חלף עבודתם". און דאָס איז די תורה מדגיש, אַז „ובתוך בני ישראל לא ינחלו נחלה" — זייער נחלה איז ניט צוזאַמען (און אין דעם אופן) ווי אידן האָבן אַ נחלה[67].

יא. מ„יינה של תורה" אין פירוש רש"י:

דער רמב"ם זאָגט[68]: לא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש כו׳ אשר נדבה רוחו כו׳ לעמוד לפני ה׳ כו׳ הרי זה נתקדש קדש קדשים ויהי׳ ה׳ חלקו ונחלתו.

דערפון איז מובן אויך לדעת רש"י אין דעם גדר פון כהן ולוי, אַז ביי כאו"א בעבודה רוחנית איז פאַראַן סיי די דרגא פון כהן און סיי די דרגא פון לוי. און וויבאַלד אַז לעתיד לבא וועלן די לויים ווערן כהנים, לויים וועלן זיין העכער פון כהנים[69], איז פאַרשטאַנדיק אַז אויך בזמן הזה איז פאַראַן אַ מעלה אין אַ לוי לגבי כהן.

ויש לומר ע"פ הנ"ל: לוי איז מלשון ילווה, התקשרות והתחברות[70] — דבי־קות בה׳[71]. לאידך גיסא זאָגט מען „וילוו עליך וישרתוך", אַז זיי זיינען משרתים צו די כהנים ומסייעים שלהם, ועד"ז — שלוחים פון די בני ישראל לשרת.

ולכאורה ווי שטימען די צוויי ענינים — וויבאַלד זייער ענין איז התקשרות והתחברות לה׳ וואָלטן זיי דאָך גע־דאַרפט זיין ווי כהנים, משרתי ה׳, לקדשו לי, נתקדש קדש קדשים?

נאָר דער ביאור אין דעם — אַז היא הנותנת: דער אמיתית הענין פון עבודת השם איז ווען מ׳איז קיין מציאות ניט בפ"ע כלל וכלל.

בני ישראל וועלכע האָבן אַ נחלה וואָס איז זיי געגעבן געוואָרן פון אויבערשטן, ועד"ז די כהנים אויף וועמען מ׳זאָגט „אני חלקך ונחלתך בתוך בני ישראל", זיינען זיי אַלע משרתי א־ל, וואָס דאָס אַלעס גופא מיינט אַז זיי זיינען אין אַ געוויסן גדר פון מציאות;

משא"כ לויים[72] פילן זיך כלל וכלל ניט ווי אַ מציאות (בפני עצמם), אפילו ניט אַלס אַ מציאות דקדושה, זיי זיינען אפילו ניט קיין מציאות דמשרתים פון אויבערשטן (נאָר מסייעים צו די כהנים (אַז דער צווייטער זאָל קענען טאָן זיין שירות), און געדונגענע שלוחים פון די אידן) — און דוקא אין דער עבודה,

66) פרשתנו יח, יט.

67) וגם המ"ח ערים שניתנו ללויים — ע"פ פשוטו של מקרא אינן נחלה להם בתוך בנ"י, כ"א כלשון הכתוב (מסעי לה, ב־ג) ונתנו ללוים מנחלת אחוזתם ערים לשבת גו׳ והיו הערים . . לשבת (ראה אוה"ח שם). וראה רמב"ן פרשתנו בסופה. לקמן ע׳ 217.

ע"ד ההלכה — ראה ירושלמי מע"ש פ"ה ה"ט. ובארוכה לקו"ש חכ"ה ע׳ 93 ואילך. וש"נ.

68) בסוף הל׳ שמיטה ויובל. וראה לקו"ש ח"ח ע׳ 345 ואילך. חי"ח ע׳ 194. וש"נ.

69) תניא פ"נ, מל"ת להאריז"ל (יחזקאל). וראה בארוכה לקו"ת פרשתנו נד, סע"ב ואילך.

70) כמ"ש בפ׳ ויצא (כט, לד).

71) ראה תו"א ויחי מה, סע"ב ואילך. ובכ"מ.

72) ראה תו"א בשלח סב, ג.

ביטול לגמרי[73], וועלט דער אמת'ער „ילוה אישי אלי"[74], התקשרות והת־חברות צווישן אידן מיטן אויבערשטן.

(משיחות ש"פ קרח תשמ"ה, ש"פ נצו"י וכ"ט אלול תשד"מ)

73) ראה עד"ז לקו"ש חכ"ב (ע' 12 ואילך) — שדוקא בנדבת העצים, שאינם חלק מהקרבן עצמו רק הכשר קרבן (ובמילא אין להאדם ה„שביעת רצון" שהוא פעל ה„ריח ניחוח לה'", וכל פעולתו היא רק שמסייע לאחר להקריב קרבנו) בא בגילוי יותר הביטול ומסנ"פ לה'.

74) ויצא שם.